

Michael Cobabus Peter Eggebrecht

Disputatio IV. Analytico-Theologica, ex v. 12. Cap. V. Epist. ad Rom. Quae est Prima De Effectu Peccati, Quod per unum hominem in mundum introiit, Contra Autorem Exercitat: super vers. 12. 13. 14. Cap. V. Epist. D. Pauli ad Romanos; & System: Theolog: de PraeAdamitarum hypothesi

Rostochi[i]: Richelius, 1659

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn74001806X>

Druck Freier Zugang

RU Meol 1659

Michael Bobabus

Verf.: Petrus Eggbrecht

14

I. N. D. J. C.
DISPUTATIO IV.
ANALYTICO
THEOLOGICA,

ex y. 12. Cap. V. Epist. ad Rom.

Quæ est Prima

DE

EFFECTU PECCATI,

Quod per unum hominem

in mundum introjit,

Contra

Autorem Exercitat: super vers. 12. 13. 14.

Cap. V. Epist. D. Pauli ad Romanos, & System;

Theolog: de PræAdamitarum hypothesi

Quam

Amplissima Facultatis Theologicae consensu,

SUB PRÆSIDIO

DN. MICHAELIS COBABI,

S S. Th: Doctoris Prof. P. & p. t. Acad: hujus Rect:

Magnifici, Dn. Promotoris, Præceptoris, &

Fautoris ætatem colendi.

Ad d. 9. April. horis antemerid. in Auditorio Maj.

publicæ Eruditorum disquisitioni submitit

PETRUS EGGBRECHT,

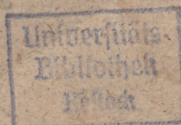
Rostochiensis.

—(o)—

ROSTOCHI

Typis Johannis Richelii, Ampl. Senatus Typ.

ANNO clō lōc LIX.

1659

V I R O
NOBILISSIMO, CONSULTISSI-
MO, AMPLISSIMO,
D O M I N O
CHRISTOPHORO
STEPHANI,
JCTO eximio, Sereniss. Principis de
Nassau &c. Consiliario intimo, & Can-
cellario, nec non Ordinis Equestris
Neo-Marchici Syndico
dignissimo,

*Domino Affini, Fautori & Promotori suo nun-
quam non deoenerando dissertationem hanc Academi-
cam cum omnigena prosperitatis voto in animi
grati & observantis τεκμηριον
humiliter*

Dedicat & consecrat

Petrus Eggebrecht.

DE miraculo, quo tempore Josuæ sol stetit in medio cœli, scribit autor System. Theolog. de Præ-Adamitarum hypothefi part. 1. lib. 4. cap. 5. *Nemo est, quin primo intuitu hæc legens, asseveret, solem ipsum stetisse in cœlo. Verum, si quis attentius viri miraculi expendat, & miraculum ipsum intra fines suos contineat, facile deprehendet, lumen & fulgorem solis, non solem ipsum hoc loco intelligendum esse: sicut in miraculo Ezechie demonstratum est. Autoritatem, & confidentiam conjectura adjicit, quod scriptum est, solem stetisse in medio cœli. Solenim occidens cœlo præcipitabat, quando illum Josua stare jussit. Neq; sol stare euns poterat in medio cœli, in quo nonerat. Distat enim occasus toto cœli quadrante à medio cœli &c. ubi negat, dictus autor, solem in medio cœli stetisse, illudq; probat sequenti argumento:*

Sol non fuit in medio cœli, quando Josua illum stare jussit:

E. Sol non stetit in medio cœli.

Antecedens probat, quia sol eo tempore fuit occidens; occasus autem distat toto cœli quadrante à medio cœli. Consequens probat, quia, quod non fuit in medio cœli; illud quoq; in medio cœli non potuit stare.

Resp. I. Ad antecedens negando, quia sol eo tempore fuit in horizonte, qui est in medio cœli, inter partem cœli visam, & non visam vel inter hemisphærium superius, & inferius. Si igitur horizon est in medio cœli, sequitur etiam, solem in horizonte existentem esse vel fuisse in medio cœli. Quod autem fuerit in horizonte, quando Josua illum stare jussit, probamus sequenti argumento:

Sol, Josua jubente, stetit eo tempore, quo Judæorum dies in Gabaon finiebatur: E.

Sol, Josua jubente, stetit in horizonte Gibeonitico.

Antecedens probamus, quia die alio naturali absoluto, & finito, non expectavit in horizonte, sed festinavit descendere infra horizontem; eo a. tempore non festinabat descendere infra horizontem Gibeoniticum, sicuti solet properare die perfecto & absoluto; sed morabatur in horizonte, in medio cœli, quod est inter hemisphærium superius, & inferius, inter partem cœli visam, & non visam: ubi miraculum hoc magis erat illustre, citiusq; atq; facilius ab uno quoq; poterat notari, & observari, quam

quàm in alio cœli loco. Verba textus ita sonant: וַיַּעֲמֵר הַשֶּׁמֶשׁ כִּחְצָיו
 Et stetit Sol in dimidietate cœli, & non festinavit occidere sicuti die perfecto. Ubi non dicitur, quod sol adhuc existens in meridiano vel meridie, & die nondum finito, non festinaverit occidere, sed quod non perrexit occidere die naturali jam apud Judæos absoluto & finito, quo non potuit existere in meridiano, nam ibi Judæorum dies non erat יום תמים dies perfectus, & absolutus. Consequens probamus. Nam sicuti Meridianus in parte visa cœli est terminus diei naturalis apud Astronomos; in parte verò non visa cœli est terminus diei apud Christianos: ita horizon occidentalis erat terminus diei naturalis apud Judæos. In hoc Judæorum dies erat יום תמים dies perfectus, dies absolutus, & finitus.

II. Ad probationem antecedentis (a) concedendo, quod sol fuerit occiduus. Nam cum Amorrhæorum exercitus cœderetur, neq; per diei spatium integra victoria reportari posset, Josua dixit soli, ut sileret, ut exspectaret, diesq; prolongaretur. Jam autem non tantum verisimile est, solem eo tempore fuisse in occasu: si enim solem occidentem Josua non vidisset, non ei dixisset: sile, exspecta; sed etiam ipse textus, ut antea probavimus, illud demonstrat.

(b) Negando, quod occasus toto cœli quadrante distet à medio cœli, quia occasus & medium cœli hic non sunt pugnancia sed coincidunt. Nam utrumque putà occiduum esse, & in medio cœli esse, rectè dicitur de sole, quando illum Josua stare jussit. Concedimus quidem (1) quod occasus toto cœli quadrante distet à polo horizontis vel puncto verticali; hoc autem non est in medio cœli, sed in medio hemisphærij superioris, in quo sol, quando stetit tempore Josuæ, non fuit, cum vertex Gibeoniticus extra tropicum cancri in Zona temperata, multum distet ab Ecliptica, vel semita solis. (2) quod sol sit in medio, quod est inter ortum, & occasum solis, quando existit in meridiano: hoc autem medium non est medium יום תמים, neq; medium, quod extra Æquatorem toto quadrante distat ab occasu solis, sed medium, æqualiter ab ortu & occasu solis remotum, quod erat demonstrandum. Falsissimum itaq; est, fulgorem solis in medio cœli stetitisse, & non ipsum solem, propterea, quod sol eo tempore fuerit occiduus. Falsissimum est, occasum toto cœli quadrante distare à medio cœli.

☉:(:o:):(☉

Disputatio IV. Analytico-Theologica,

Ex y. 12. Cap. V. Epist. ad Romanos.

Quæ est Prima

De Effectu peccati, quod per unum hominem
in mundum introijt

§. I.

Disputazione præcedente egimus de MODO, quo per unum hominem peccatum in mundum introijt, & de SUBJECTO, in quod per unum hominem peccatum introijt; nunc progredimur ad peccati illius EFFECTUM, vel potius consequens, quod est MORS. Nam per unum hominem, *inquit*, Apostolus, peccatum in mundum introijt, ac per peccatum mors. Si quæritur, quid nam per mortem, quæ per peccatum in mundum introijt, intelligatur, respondes parte I. Systemat: Theolog: lib: 1. c. 3 p. 11. *Mors naturalis Adami, peccatum naturale Adami, & vitium ipsum corruptionis ex materia ejus corruptibili innatum, consequuta est; Mortem legalem Adami peccatum legale effecit.* p. 13 14. Simili prorsus ratione mortuum Adamum intelligemus dupliciter. Naturaliter, quando ex instituto formationis suæ, quæ fuit ante legem, ultimum diem suum naturaliter obiit. Legaliter, & modo spirituali, post Legem: decreto legis, & condemnatione illâ, quæ Spiritu cogitatur. Duplicem utiq; putabimus mortem in omnibus hominibus, qualem & duplicem in Adamo concepimus. Naturalem, quæ naturaliter omnibus hominibus contigit ex innata sua sibi natura corruptibili & mortali: Legalem, quæ mysticè homines omnes perculit momento illo, quò in Adam decreta est. Naturalem, quâ naturaliter moriebantur homines omnes ante Legem: Legalem, quæ in illos spiritualiter pervasit post legem ex transgressione legis: Naturalem, quæ peccatum naturale hominum, consecuta est: Legalem, quam effecit peccatum legale

N

Respo
dens I
TRUS
gebred
Rosto

legale hominum, ex peccato legali Adami: lib. 5. c. 5. p. 265. Per unum hominem peccatum intravit in mundum & per peccatum mors: addidit Apostolus eo loci. Ubi adverte mortem de qua ibi loquitur Apostolus non naturalem intelligendam esse, quæ ex vitio innato, & primæ creationis depravatione, nec non ex peccato radicitus inbærente præcordijs hominum inhasit; Sed mortem spiritalem, ac mysticam hoc loco accipiendam, quæ secuta est imputationem spiritalem & mysticam peccati Adami. p. 266. in omnes homines mors pertransijt àr Apostolus. Nimirum ut significaret, non sibi rem fuisse hoc loco cum morte illa, quæ ex corruptione hominum naturaliter & inbærenter eis obvenit: sed de illa tantum, quæ in expiatione peccati Adami à morte Christi in illos transijt. Cap. 6. p. 672. Falluntur verò magnopere, qui autumant, mortem æternam Consecutam esse condemnationem illam mortis, quæ decreta fuerat ex peccato Adamico. Demonstratum enim esse plus satis arbitrar, ex Dⁱ Paulo ad Romanos, quem ad hanc rem laudavi superiori capite Condemnationem illam mortis non æternam fuisse sed finibus certis circumscriptam. Natam esse cum Adamo, perijisse cū Mose. lib. 1. c. 2. p. 6. sunt qui putant & bella, & febres, & pestes, & totas corruptionū naturalium cohortes terris incubuisse, ex imputatione peccati illius Adami, quod primum omnium legem Dei infregit. Acriter nempe illud contendunt ex non animadversa distinctione peccati naturalis & legalis. Peccatum enim naturale, quod natura ipsius pravum & vitium est, consequuntur naturaliter bella, pestes & febres, & quæcunq; de genere hoc conturbant, & malè urunt homines.

§. 2. Ubi (a) negas 1. mortem naturalem, vel mortem corporis per Adami transgressionem in mundum introijisse. 2. Mortem æternam oriri ex peccato Adamico. 3. Mortem figuratè, & improprie dictam completentem omnis generis calamitates, peccati, quod per unum hominem in mundum introjit, esse consequens vel effectum. Quæ in re imitariis Pelagianos dicentes hominem mori non panâ culpæ, sed necessitate naturæ, ipsumq; Adamum esse mortuum non merito culpæ, sed conditione naturæ De illis scribit Augustinus lib. 1. de peccatorum meritis c. 9. *Quantum autem ex alijs comperi hoc ibi sentiunt, quod & mors ista, quæ illic commemorata est, non sit corporis, quam nolunt Adam peccando meruisse.*

fuisse lib:3. de peccatorum meritis c. 1. *De questionibus quas mihi proposueras, ut ad te aliquid scriberem adversus eos, qui dicunt: Adam, etiamsi non peccasset, fuisse moriturum, nec ex ejus peccato quicquam ad ejus posteros propagando transisse: (b) Affirmas, mortem spiritalem, mysticam, fictitiã per unum hominẽ in mundũ introjisse; quæ sententiã est nova, & ab homine efficta; sicuti enim tu fingis, homines ante Adamũ extitisse in mundo ab infinitis retro seculis, ita quoq; excogitas mortem hanc spiritalem & mysticam, de qua scribis, quod secuta sit imputationem spiritalem, & mysticam peccati Adamici.*

§. 3. Quod attinet mortem naturalem, de qua scribis, quod ex corruptione hominum naturaliter, & inhærentur eis obvenit, Respondemus: Falleris: non ita est. Aut si ita est, & non falleris, divinis id astrue documentis, Nã dicere, quòd mors naturalis per peccatum Adamicum in mundum non introierit, non convenit i. harum enuaciationum *subjecto*; Mors per peccatum in mundum introjit: Mors in omnes homines pervasit: quia Apostolus indeterminatè loquitur, & absq; distinctione; aut igitur dicendum est mortem naturalem non esse mortem, aut est demonstrandum, Apostolum hinc non loqui de morte naturali. Prius dici nequit, quia mors naturalis propriè mors dicitur. Posterius quidem dicis, non verò probas 2. *Ipsi contextui*. Nam vers. 14. Apostolus ita argumentatur: Si peccatum non fuisset ante Moysen, & subjectum peccati non fuissent omnes homines ab Adamo usq; ad Moysen, peccati effectus quoq; non extitisset, neq; in omnes homines, qui ab Adamo usq; ad Moysen vixere, mors regnasset (nam negatã causã negatur effectus:) sed regnavit mors ab Adamo usq; ad Moysen etiam in parvulos, qui Adamo peccanti fuerunt dissimiles neq; peccare potuerunt ad similitudinem transgressionis Adami. Ubi Apostolus probat ex effectu, vel regimine mortis naturalis (Nam huic & infantes, qui non eo modo, quo Adam, id est plena, & deliberatã voluntate manifestò fuerunt obnoxij) quòd ante Moysen vel legem promulgatam fuerit peccatum. Nam posito effectu peccati, ponendum quoq; erat ipsum peccatum.

quam sententiã citare possumus quod scribis Exercit: c. 9 *Qua verò proximè dixerat Apostolus: Intravit peccatum in mundum, & per peccatum mors: Erant satis ad demonstrandum introitum peccati, & mortis in mundum; ad demonstrandam item relationem qua est inter peccatum & mortem, ut posito peccato, mors necessario poneretur, & sequeretur. Verùm ut plenius significaret introitum illum & totam relationem adimpleret, convertere voluit propositionem Apostolus, ut quem admodum posito peccato ponitur & sequitur mors, ita etiam reciproce posita morte in ferretur necessario peccatum 3. scripturæ dictis. 4. Sanctorum Patrum testimonijs-*

§. 4. Primum scripturæ dictum cui non convenit, quod mors naturalis per peccatum Adamicum non introierit in mundum, extat Genesi: 2. v. 16. 17. *Et dixit Dominus Adæ, de omni ligno, quod est in Paradiso edetis, de ligno autem scientiæ boni & mali non edetis, qua die autem manducaveritis ex eo, morte moriemini.* Ex hoc loco ita argumentamur.

Mors comminationis loco tanquam poena peccati, & inobedienciæ homini denuntiatur. E.

Mors corporis non est conditio, naturalis sed poena, & effectus peccati, quod per unum hominem introjit.

Sed excipis contra hunc locum, Et (a) dicis, nullam esse hujus argumenti consequentiam: quia 1. distinguis inter mortem legalem & mortem corporis 2. negas quod præsentis loco agatur de morte corporis. Nam parte I. Systematis Theologici lib. 1. c. 3. scribis: *imò inquit, hoc edixerat Deus Adamo de ligno scientiæ boni & mali ne comedas, ex quocumque enim die comederis, morte morieris, Ergo insistent: si mors data fuit poena Adamo, quo die peccaret in legem Dei, mortuus nunquam fuisset Adamus, si nunquam in legem Dei peccasset. Negatur verò & pernegatur consequens; Quamvis enim decreto legis moriantur, qui occidunt, non idcirco tamen immortales sunt, qui non occidunt, Plenos & puros sanguinis eadem versat mortis fatalitas. Differentia hæc est inter utrorumque mortem, quod puri & vita integri mortaliter & simpliciter moriuntur, Scelerosi verò & nocentes qui moriuntur ex decreto legi, dupliciter mori sententur naturaliter & legaliter, morte naturali & illa*
qua

qua est ex condemnatione legis, Legalis & civilis appellata est &c. Idem accidisse Adamo putandum est, damnato ex lege Dei quod alijs hominibus damnatis ex legibus hominum.

R. Quod optimasit Consequencia, quia Adamus ante lapsum erat 1. valde bonus, nam omnia fuerunt valde bona à Deo creata Genes. 1. v. 31. Mors corporis autem est mala, 2. Integer, justus, perfectus, sine omni labe & vitio; fecit enim Deus hominem rectum Ecclesiast. 7. v. 30. 3. Immortalis ex gratia Creationis, & dono concreato, per quod poterat non mori, quia conditus est homo ἐν ἀφθαρσία ad conditionem incorruptam Sap. 2. v. 23. 4. Mortalis non absolutè vel per potentiam moriendi proximam, (hæc enim præsupponit peccatum, & legis divinæ transgressionem) sed hypotheticè, per potentiam remotam. Post lapsum autem nemo est absq; labe, nemo integer, & justus; omnes sunt peccatores, omnes sunt mortales per potentiam proximam, quia per unum hominem peccatum in mundum introiit; pessime igitur judicas è conditione, & qualitate illorum, qui in peccato sunt nati, & peccatum originale habent, sive illi sint pleni, sive puri sanguinis, de conditione, & qualitate Adami adhuc incorrupti, & in statu integritatis viventis.

§. 5. (b) Argumentaris sequenti modo:

Adamus illo ipso die, imò illo ipso momento, quo peccavit in legem Dei, intelligitur mortuus. E.

Mors, quæ per Adami transgressionem in mundum introiit, non est mors corporis.

Antecedens, ais parte 1. system. Theolog. lib. 1 c. 3. Evidenter demonstratur per Adamum ipsum. Edixerat Deus Adamo. in quocumq; die comederis, morte morieris. Mortuus igitur intelligitur Adamus illo ipso die, imò illo ipso momento, quo peccavit in legem Dei. Consequens probas loco cit. quia neg. naturaliter neg. corporaliter mortuus est Adamus momento, & die illo, constat enim visse annos circiter nongentos postquam peccavit.

R. Ad consequens negatio. Nam morte mori in hac comminatione divina non significat actu statim ipso interire, vel eo ipso

ipso momento, quo peccatum committitur, exstingui, sed mori quoad debitum, vel obligationē, sentire certa mortis venturæ indicia, eoq; modo affici, ut ultima hora, quā esse definim⁹, nō sola mortem faciat, sed sola consummet: quid enim tempus hujus vitæ aliud est, quam cursus ad mortem? *Tunc etiam*, inquit Augustinus lib: 1. de peccator. meritis. c. 16. morbo quodam ex repentina, & pestifera corruptione concepto factum est in illis; ut, illā in qua creati sunt stabilitate ætatis amissa per mutabiles ætatum irent in mortem. *Quamvis ergo annos multos postea vixerint, illo tamen die mori, ceperunt, quo mortis legem, quā in senium veterescerent, acceperunt. Non enim stat vel temporis puncto, sed sine intermissione labitur, quicquid continuā immutatio- ne sensim currit in finem, non perficientem, sed consummentem.*

§. 6. Secundus scripturæ locus, cui non convenit, quod mors naturalis vel mors corporis in mundum per peccatum ex Adamo contractum nō introierit, repetitur in Epist. ad Rom. cap. 7 v. 22. *Miser ego homo, quis me eripiet ex hoc corpore mori obnoxio?* Tu vero contra hunc locum excipis, & ais, quod in illo agatur de miseria & morte hominis loquentis ante legem & Adamū, nullaq; propterea ratione ex ea probari possit mortem corporis per peccatum in mundum introjisse. Nam *Exercitatione cap. 17. p. 35. scribis: Introduxit autem hoc loco divus Paulus hominem loquentem absq; lege & ante legem: Constitutum haud dubiè substatu illo natura, quem diximus præcessisse statum legis, nam de se solo locutum hic Apostolum nec veri simili est, cum lex utraq; & Adami & mortis fuerit longe ante illum: Neq; dici possit, vixisse illum unquam absq; lege, introduxit, inquam, hominem loquentem quondam nō indefinitè absq; lege & ante legem Ergo ante Adamum cum definitè lex data fuerat Adamo Julianū Pelagium, cum sensū alium, novum & tortum, & à verò abhorrentem hic moliebatur exculperè, & non verebatur asserere: Judæū ab Apostolo hoc cap. introduci loquentem; Beato August. quando paulò ante dixerat: Ecce non secundum vos quicumq; Judæo, sed secundum beatissimum Ambrosium de se ipso Paul⁹ Apōl. Jus dicit: Video aliam legē &c lib: 2. cōtra eundem Pelagium p. 318 illo loquitur. *Quantalibet feraris ani- mi obsequatione Juliane, quantalibet* *versus nos fervaciā pro Pelagiano**

giano errore consistas, tamen per beatum Ambrosium circumvallaris rerum evidentia tantâ verborum ejus manifestatione confunderis, ut profectò si nulla tentatio, cogitatio, consideratio religionis, pietatis, humanitatis & in te ipso advertenda veritatis à pertinaci intentione revocaverit, ostendas quantum in malis humanis valeat eò quinquam fuisse progressum, ubi mandre non libeat, unde jam redire pudeat. Sic enim te credo afficiam ista legeris; Sed ò si pax Christi in tuo corde vincat, & bona penitentia de mala verecundiâ palmam ferat, & lib: 6: contra Pelagium C. II. Quid est, quod in Judæorum superbiam frustra conaris ista verba transferre, tanquam ipsos in se transfiguraverit Apostolus. Quomodo autem & quibus verbis nos hoc loco te alloquemur? Sed videamus, quo pacto opinionem tuam probes.

§. 7. Argumentum, quo uteris est:

Apostolus hinc non de se solo locutus est, nec vixit ante legem.

E. Apostolus hinc introduxit hominem loquentem absq; lege, & ante legem constitutum, haud dubie sub statu illo natura, quem diximus præcessisse statum legis.

Antecedens probas, quia verisimile id esse scribis. Nam Apostolus loquitur de eo qui vixit sine lege: Ipse autem non absq; lege vixit, cum lex utraq; & Adami & Mosis fuerit longe ante illum. Consequens probas, quia ante Adamum vixerunt absq; lege & ante legem.

Resp. I. Ad antecedens per Concessionem, quòd Apostolus nò de se solo loquatur, videmus enim (ut hinc utamur, verbis B. Augustini) in illis Apostoli vocibus gemitum esse sanctorum, & ad Antecedentis probationem per inficiationem; negamus enim Apostolū hinc loqui de eo, qui vixit sine lege, nam Apostolus, ut paulo post videbimus, loquitur de sensu legis & ostendit, quòd absq; illo peccatū sit mortuū, sit inefficax, & non cognoscatur, non augeatur, describit enim i. hominē securū, & nondū conversum ab adjuncto, quòd est sine lege vivere, id est peccatum non sentire, peccato nò terreri, non percipere irā Dei super peccato, judicare bona, quæ sunt mala, & mala quæ sunt

sunt bona. Talis aliquando, idest ante conversionem, fuit Paulus Apostolus: 2. hominē legis sensum percipientem, vel per legem excitatum *ab adjuncto*, quod est mori, idest, non amplius judicare, quod illud non sit peccatum, quod tamen revera peccatum est, videlicet, se esse sub maledictione, se damnari propter peccatum, se esse sub ira Dei &c. 3. Ad Consequens per *infirmitationem*. Nam quā ratione sequitur. Si Paulus non loquitur de se solo, sequitur illum hic introducere hominē loquentem absq; lege, & ante legem: Illud autem rectissimē sequitur, si Paulus nō loquitur de se solo sequitur ipsum non introducere hominem loquentem absq; lege & ante legem. Nam quid Paulo cum Præadamita? Confundis itaq; & refutas temetipsum hoc loco quando dicis Paulum non absq; lege neq; ante legem vixisse; Illum autem quem ipse hic introducit vixisse absq; lege & ante legem. 4. ad consequentis probationem, quod non Entis nullæ sunt effectiones.

§. 8. Falsissimum autem est Apostolum hic introducere hominem viventem absq; lege & ante legem. Nam v. 7, 8, 9. 10. 11. 12. resolvit occupationem illam.

Lex mortificat. E. Lex est, Peccatum.

Conseq; prob. quia proprium peccati est mortificare, occidere. Respondet 2. ad Consequens per *Rejectionem*. quomodo enim renatus potest dicere, legem esse peccatum; quia ipse cognovit peccatum, peccatum autem non cognovit nisi per legem, nam quod concupiscentia Originalis sit peccatum, non novisset, nisi lex dixisset: Non concupisces; quod probat Apostolus suo Exemplo: aliud igitur est lex, quæ cognoscitur, & aliud est peccatū, quod ex lege cognoscitur. 2. Ad antecedens (a) per *distinctionem*, quā distinguit inter id quod mortificat per se, & quod mortificat per accidens. (b) per *Infirmitationem*, negat enim, quod lex per se mortificet, quia lex per se non gignit, non operatur in homine omnem concupiscentiam, vel omnes vitiosos affectus; Peccatum autem occasione accepta per legem in homine gignit omnem concupiscentiam, omnes vitiosos appetitus legi Dei adversantes, quod probat, quia absq; lege peccatum monstrante & accusante, peccatum est

est inefficax, est mortuum, & non cognoscitur. Nam si peccatum non esset in efficax, & mortuum absq; lege, homo nunquam viveret sine lege, id est sine, sensu legis, sine sensu peccati, sine sensu iræ divinæ; neq; veniente lege, id est, legis, peccati, & iræ divinæ sensu, peccatum revivisceret, & homo moreretur. Ego autem vivebam sine lege, sine sensu legis, sine pavoribus conscientiæ, sine sensu peccati, sine sensu iræ divinæ; putabam, cum adhuc Phariseus eram, ea esse bona, & salutaria, quæ postea per legis sensum mala esse cognovi. veniente autem lege, id est legis sensu, legis notitiâ, peccatū revixit. Vel ut Augustinus illud exponit, apparere capit, est excitatum, cognitum, & apertum est factum, ego verò mortuus sum, sensu legis, peccati, & iræ divinæ percepto; aperte factus obnoxius morti æternæ propter manifestam legis prævaricationem. (f) Per Inversionem:

Lex per se vivificat. E. lex non est peccatum.

Antecedens probat, quia finis per se legis est vita, per accidens verò est mors. Nam lex, quæ data erat ad vitam, reperta est ad mortem, non verò suâ culpâ, sed vitio imbecillitatis, & imperfectionis naturæ corruptæ, ex qua legi non perfecte satisficit. Nam peccatum occasione accepta per præceptum decepit me, & per illud occidit: Ubi peccatum describitur *ab effectu*, qui est 1. decipere, seducere, facere hominem aberrare, quod fit manifestum, quando occasionem accipit per legem, vel legis sensum, 2. Seductum & deceptum per legem condemnare & occidere. Quibus absolutis, Apostolus concludit. Itaque lex ipsa quidem sancta est, & præceptum sanctum ac justum & bonum. Peccatum verò non est sanctum, non justum, non bonum, E. lex non est peccatum.

§. 9. Versu 17. 18. 19. 20. Responder ad occupationem illam. Paulus dicit, se esse carnalem.

E. Non loquitur de se tanquam justificato, & renato.

Antecedens probatur, quia carnalem esse est proprietas illorum, qui nondum sunt conversi.

Resp. Ad Consequens, si essem carnalis, sicuti fui ante conversionem, & sicuti carnales sunt nondum renati, qui faciunt, quod volunt, tum non loquerer de me tanquam renato, & justificato.

○

Nunc

Nunc autem postquam non sum carnalis sicuti fui ante conversionem, non adhuc ego perpetro illud, sed inhabitans in me peccatum; ubi peccatū originale describitur, *ab effectu*, qui est efficere, ut renatus (cuius enim erat Paulus) non faciat, quicquid ex gratia Dei vult, dum legem non implet, & eventus voluntati non responderet, quia i. in renato non habitat bonum originale. 2. In renato habitat malum originale. Prius probat sequenti argumento:

Renatus vult bonum agere, & quærit, non autem reperit, ut faciat bonum. E. In renato non habitat bonum originale.

Antecedens probat suo exemplo; Nam velle, inquit, adest mihi, ac ut faciam bonum, non invenio. Posterius probat sequenti argumento:

Renatus non facit bonum, quod vult, sed agit malum, quod non vult. E. In renato habitat malum originale.

Consequens probat ex effectu, suo exemplo dicens: Si in me non habitaret malum originale, facerem id quod volo, si verò quod non volo, ego facio, non perpetro illud, sed inhabitans peccatum.

Quibus expositis concludit & repetit, quod 1. Renatus velit bonum facere 2. renato obstat, & impedimento sit lex, vel vitiosa natura. Prius, quod renatus velit bonū facere, probat sequenti argumento.

Renatum delectat lex Dei secundum interiorem hominem, id est quatenus est renatus. E. Renatus vult bonum facere.

Antecedens probat suo exemplo: Delectat enim me, inquit, lex Dei secundum interiorem hominem.

§. 10. Versu 23, Responderet ad occupationem illam: Renatum delectat lex Dei. E. Renato non obstat, vel impedimento est vitiosa natura, ut legem Dei servet & impleat.

Si renatus non videret aliam legem in membris suis rebellantem legi mentis suæ, & captivum reddentem legi peccati, quæ est in membris suis, tunc ipsi non obstarer, vel impedimento esset vitiosa natura, ut legem Dei servet & impleat; sed renatus videt aliam legem in membris suis rebellantem legi mentis suæ, & captivum reddentem se legi peccati, quæ est in membris suis, quod probat Apostolus suo exemplo dicens: Si non viderem aliam legem in membris meis rebellantem legi mentis meæ, & captivum me reddentem legi

legi peccati, quæ est in membris meis, tum mihi non obstaret vitiosa natura, ut legem Dei impleam; sed video aliam legem in membris meis rebellantem legi mentis meæ & captivum reddentem me legi peccati, quæ est in membris meis. Prius proponit Apostolus, sicuti solet, & multis exemplis probari potest, implicite. Posterius explicitè. Falsum itaq; est, vult dicere Apostolus, quod renato non sit impedimento peccatum originale, ut legem Dei servet, & impleat, illud enim ipsum captivat, ut sibi obtemperet, legi divinæ autem non obediat,

§ 11. Versu 24. 25. Respondet Apostolus ad occupationem illâ:

Renatus propter aliam illam legem, quam videt in membris suis rebellantem legi mentis suæ, morti corporis, & multis calamitatibus, atq; ærumnis est obnoxius. E. Renatus est *πλάϊπωρος*, est ærumnosus, est miser homo.

Consequens probatur, quia nemo est, qui illum eripiet ex hoc corpore morti obnoxio, vel morte corporis, atq; hujus vitæ calamitatibus & ærumnis.

Resp. I. Ad Consequens per *concessionem*, & concedit quod renatus sit *πλάϊπωρος*, ærumnosus & miser homo, illudq; probat suo exemplo dicens: Miser ego homo! 2. Ad Consequentis probationem per *infirmitatem*. Negat enim, quod renatus propterea sit ærumnosus & miser, quod nemo illum eripiat, & erepturus sit ex hoc corpore mortis, ex hoc corpore mortali, ex ærumnis, & calamitatibus hujus vitæ, quia renatus gratias agit Deo, quod sibi per Dominum Jesum Christum det, & daturus sit victoriam, quod probat suo exemplo dicens: Gratias ago Deo per Dominum nostrum Jesum Christum. Posito itaq; Christum nos liberare à morte corporis, ponendum quoq; erit mortem corporis per Adamum in mundum introisse, Quemadmodum enim per unum hominem &c.

§ 12. Quibus resolutis, percipe, quid dicat Beatus Augustinus, quem si imitatus fueris, optime tibi consules. Is lib: 6. contra Julianum Q. 11. de se scribit, quod autem verba Apostolica, ubi dicit scio, qui non habitat in me, hoc est, in carne mea bonum &c: cetera usq; ad illud, ubi

ait, miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius: me affirmas aliter intelligere, quam eorum ipsum caput debet intelligi, nesciens mihi plurimum tribuis. Non enim ego solus aut primus sic istum locum intellexi, quò evereitur haresis vestra, quemadmodum verè intelligendus est, imò verò ego prius eum aliter intellexeram vel potius non intellexeram, quòd mea quedam illius temporis etiam scripta testantur: Non mihi enim videbatur Apostolus & de se ipso dicere potuisse. Ego autem carnalis sum, cum esset spiritualis, & quòd captivus duceretur sub lege peccati, quæ in membris erat eius. Ego enim putabam, dici ista non posse, nisi de ijs, quos ita haberet carnis concupiscentia subjugatos, ut facerent quicquid illa compelleret, quòd de Apostolo dementis est credere: Cum etiã innumerabilis multitudo sanctorum, ne concupiscentias carnis perficiat, contra carnem spiritus concupiscat; sed postea melioribus & intelligentioribus cessi, vel potius ipsi, quòd fatendum est veritari, ut viderem in illis Apostoli vocibus genitum esse sanctorum, contra carnales concupiscentias dimicantium. Qui cum mente sint spirituales, adhuc tamen isto corruptibili corpore, quòd aggravat animam, rectè intelligantur esse carnales, qui erunt & corpore spirituales, quando seminatum fuerit corpus animale, & resurget corpus spirituale. Et rectè adhuc intelliguntur ea parte captivi sub lege peccati, quæ desideriorum, quibus non consentiunt motibus subjacet. Hinc factum est, ut sic ista intelligerem, quemadmodum intellexi Hilarius, Gregorius, Ambrosius, & ceteri Ecclesie sancti, notique Doctores, qui & ipsum Apostolum adversus carnales concupiscentias quas habere volebat, & tamen habebat, strenuè confluxisse, eundemq; conflictum suum illis suis verbis contestatum fuisse senserunt. lege quoq; lib. 2. 3. contra Pelag. lib. 1. de nuptiis. lib. de predestinatione. Vide quomò tota tua causa impulsã, prostrata, contrita & projecta sit.

§. 13. Tertius scripturæ locus, Cui non convenit, quòd mors corporis in mundum per peccatum originale non introierit, extat in eadem Epistola capite 8. v. 10. 11. Si verò Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum: Spiritus autem vita est, propter iustitiam. Si verò spiritus eius qui excitavit Jesum ex mortuis habitat in vobis, ille qui excitavit Christum ex mortuis vivificabit & mortalia corpora vestra propter ipsius spiritum habitantem in vobis.

in vobis. Sed excipis contra hunc locum, & dicis; quòd in eo agatur de morte naturali, cuius causæ peruntur ex substantia & materia ipsa hominum, non ex peccato Adami. Nam parte 1. Syst. theolog. C. 3. p. 14. scribis *Memorare aiebat David Psal. 89. quæ mea substantia, & paulo post: quis est homo, qui vivat & non videbit mortem? Quæ de morte naturali intellexit Prophetæ Rex, cujus causas petijt ex substantia & materia ipsa hominum non ex peccato Adami. Adde his quæ D. Paulus scripsit Rom 8. quòd sapit caro mors est.* Videamus itaq; utrum hæc tua exceptio in veniat locum.

S. 14. Versu 3. Responderet Apostolus ad occupationem illam.

Lex renatos non potest absolvere, & justificare. E. Renati non liberati sunt à lege peccati, & mortis.

Antecedens 1. proponit implicitè. 2. probat implicitè (utrumq; enim patet ex responsione explicitè positâ) quia (a) peccatum in iudicio Dei per legem nos accusat (b) lex imbecillis est facta per carnem, vel naturam nostram corruptam.

Resp. Ad Consequens per *Infirmationem*; quia datur alia causa, cujus virtute, & merito renati liberi redduntur à jure peccati, & mortis. Nam quòd lex præstare non poterat, quia infirmata erat, vel imbecillis facta per carnem, vel naturam nostram corruptam; ipse Deus, qui proprium Filium misit in similitudine carnis peccati fecit, & propter peccatum filio proprio imputatum, condemnavit peccatum in carne scilicet habitans, ut justificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem versamur, sed secundum spiritum, quòd 1. proponit v. 3. 4. 2. probat (a) per *æqv*, quòd subiectum, cui impletio justificationis legis, quam Filius Dei suâ obedientiâ nobis meruit, imputatur, non sint carnales, qui curant, quæ sunt carnis, sequenti Argumento:

Carnales non sunt spirituales E. In Carnalibus justificatio legis non impletur.

Antecedens probat, quia Carnales curant, amant, quærun, ambiunt, quæ sunt carnis, & corruptæ naturæ; spirituales verò curant, spiunt, quæ sunt spiritus. quòd proponit v. 5.

Consequens probat: Nam affectus carnis mors est, affectus autem spiritus, qualis est hominis renati, in quo justificatio legis impletur, est vita & pax, quod 1. proponit v. 6. Prius puta quod affectus carnis sit mors, probat sequenti argumento:

Affectus carnis est inimicitia adversus Deum. **E.** Affectus carnis est mors.

Antecedens 1. proponit v. 7. 2. probat sequenti argumento:

Affectus carnis legi Dei non subditur. **E.** Affectus carnis est inimicitia adversus Deum.

Antecedens 1. proponit v. 7. 2. probat v. eod. quia non potest ei subijci. Consequens probat, quia, qui sunt in spiritu, id est reguntur à Spiritu Sancto, novos motus cordis sentiunt, & Deo placent; Quia verò in carne sunt, id est nondum regeneriti, Deo placere non possunt, quod proponit v. 8. (B) per *Jerem.*, quod subjectum, cui impletio justificationis legis, quam Filius Dei suà obedientiâ nobis meruit, imputatur, sint renati, vel spirituales, quod probat sequenti argumento:

Renati non sunt carnales, sed spirituales. **E.** In renatis justificatio legis impletur.

Antecedens 1. proponit vers. 9. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu. 2. probat sequenti argumento:

In renatis habitat Spiritus Dei. **E.** Renati sunt in spiritu, vel spirituales.

Antecedens 1. proponit vers. 9. Si quidem Spiritus Dei habitat in vobis. 2. probat, quia omnia membra Christi habent Spiritum Dei, vel Spiritum Christi; si verò quis Spiritum Christi non habet, non est ejus; Non est membrum illius, quod proponit. vers. 9.

Consequens. **E.** In renatis justificatio legis impletur, probat, quia si Christus non esset in renatis, justificatio legis in illis non impleteretur, si verò Christus est in renatis, corpus quidem mortuū est propter peccatum scilicet in carne habitans, Spiritus autem vita est propter justitiam. Ubi describitur mors naturalis (a) à *subjecto*, quod sunt renati, quales erant Romani spirituales (b) à *causa efficiente*, quæ est peccatum, quod quidem efficit, ut renatus moriatur morte naturali, ut autem in renato non impleatur justificatio legis, peccatum in illo

illo non potest efficere, nam in renatis, quales erant Romani; corpus quidem mortuum, id est moriendi necessitate constrictum, propter peccatum in carne habitans, Spiritus autem vita est, id est Spiritus Sanctus renatum vivificat propter justitiam, quam legis implerione Christus nobis acquisivit.

§. 15. Hic poterat opponi: Paule tu dicis: Peccatū originale efficere ut renati moriantur morte corporis, vel efficere corpore ipsorum mortuū. Jam verò constat, quòd mors naturalis, cum sit effectus peccati, pugnet cum implerione justificationis legis, quomodo itaq; dici potest, quòd justificatio legis impleatur in renatis; Quare sequens proponitur argumentum.

Peccatum efficit, ut renati moriantur morte corporis, vel efficit ipsorum corpus mortuum. E. In renatis justificatio legis non impletur.

Antecedens proponitur vers. 10. Consequens probatur, quia mors naturalis est effectus peccati originalis, qui pugnat cum implerione justificationis legis. Si itaq; justificatio legis in renatis impletur, renati etiam morte corporis non morerentur.

Resp. Ad probationem Consequentis, si Spiritus ejus, qui excitavit Jesum ex mortuis non habitaret in renatis, cum renatorum mors naturalis pugnet cum implerione justificationis legis; si verò Spiritus ejus qui excitavit Jesum ex mortuis, habitat in renatis, ille qui excitavit Christum ex mortuis vivificabit in resurrectione & mortalia corpora renatorum propter ipsius Spiritum habitantem in renatis, quòd proponit. vers. 11. Distinguit igitur Apostolus inter mortem naturalem renatorum vel spiritualium, & mortem naturalem carnalium & non renatorum. Horum mors naturalis pugnat cum implerione justificationis legis; Illorum autem non pugnat cum implerione justificationis legis, quia in non renatis Spiritus Dei non habitat, nec operatur. In renatis autem habitat Spiritus Dei, operatur, & timorem mortis extinguit, ut illam non extimescant tanquam peccati supplicium, & aeternae mortis principium, sed ut vitae coelestis januam illam appetant, & desiderent. Nam mors corporis in renatis non habet pristinam naturam, & conditionem, siquidem ijs moratur in suavissimum somnum, & malorum omnium terminum. §. 16. A.

§. 16. Aspice et perpende quæso, quam longissime tu aberes ab eo, quod hic Paulus scribit, & docet: Tu dicis, causas mortis naturalis petendas esse ex substantia & materia ipsa hominum, non ex peccato Adami, & in eo repetis, quod à Sancta Ecclesia sæpe est damnatum. Paulus distinguit inter substantiam vel materiam hominis, & inter peccatum, quod habitat, & hæret in substantia hominis. Non autem dicit, quod causa mortis naturalis petenda sit ex substantia vel materia hominis, sed dilucidè scribit & pronunciat, quod renati vel iustificati corpus sit mortuum propter peccatum. *Et ἵ ἡμεῖς ἐοῦμεν*, inquit *τὸ μὲν ἄνευ γενέσθαι διὰ μὲν ἁμαρτίας*; ubi describitur mors naturalis à causa efficiente, quæ est peccatum, quod quidem efficit, ut renatus moriatur morte corporis; non autem efficere potest, ut in renato non impleatur iustificatio legis. Nam in renatis, quales erant Romani corpus quidem, mortuum, idest, moriendi necessitate constrictam propter peccatum in ipsorum carne adhuc hærens & habitans. Spiritus autem vitæ est, id est Spiritus Sanctus renatum vivificat propter iustitiam, quam legis implementatione, vel obedientiâ suâ activâ legem implendo Christus acquisivit toti humano generi. Ille in media morte suâ gratiâ, & auxilio renatos erigit, & sustentat, ut Christum vitæ ducem, & mortis victorem verâ cordis fiduciâ amplectentes sese læti ad mortem corporis cõponât, eamq; omni dolore superato, pacato, animo expectent dicentes: Cupimus dissolvi, & esse cum Christo, sciunt enim quod per mortem Christi sint resurrecturi ad vitam celestem, & perpetuam. Nam nostrum corpus inquit B. Augustinus libri 2. de peccatorum meritis, c. 30. mortuum est propter peccatum. Christi autem corpus solum mortuum sine peccato, ut fuso sanguine sine culpa, omnium calparum Chirographa deleterentur, quibus debitores, qui in eum credunt, à diabolo antea tenebantur.

§. 17. Falsissimum autem est, quod cap. 8. v. 6. (quem locum citasti cum in finem, ut ex illo probas, quod mortis corporis causa petendæ sint ex substantia & materia ipsa hominis) Apostolus loquatur de morte corporis. Describitur enim ibidem 1. subjectum in quo iustificatio legis impletur. Illud vocat carnales, qui curant, quæ sunt carnis, & corruptæ naturæ: Hoc vocat spirituales, qui cu-
rant

rant, quæ sunt Spiritus. Quod carnales non sint subjectum, in quo justificatio legis impletur, probat, qui affectus carnis est mors, id est homo carnalis, homo qui carnaliter est affectus, & carnaliter vivit, est mortuus non corporaliter, quia illius anima nondum separata est à corpore, sed spiritualiter, quia separatus est à DEO, est sine fide salvifica, & propterea non fruitur favore, & gratia DEI, ad quam spiritualis admittitur fide per Dominum nostrum Jesum Christum, non habet tranquillam conscientiam, est sub maledictione, & Ira Dei, quod probat, quia affectus carnis est inimicitia adversus Deum, id est homo carnaliter affectus, est DEI inimicus, odit, & fugit Deum, quod probat, quia affectus carnis legi Dei non subditur, id est homo carnaliter affectus est irregularis, est sine Spiritu Sancto, & ex præscripto carnis vivit, agit quod vult, & legi Dei sese non submittit, nec sese potest submittere. Qui verò in carne sunt, vel carnis ductum sequuntur, agunt quod volunt; sine sensu legis, & peccati vivunt, illi DEO placere, ejusq; amici esse nequeunt.

§. 18. Quartus scripturæ locus, qui non convenit, quod per peccatum originale mors corporis in mundum non introierit, reperitur 1. Cor. 15. v. 21. *Postquam enim per hominem mors, etiam per hominem resurrectio mortuorum. Quemadmodum enim per Adam omnes moriuntur, ita per Christum omnes vivificabuntur.* Sed ais: Paulum hoc loco non agere de morte naturali, sed spiritali & mystica. Nam parte 1. System. Theolog. scribis: *Ubi advertite, mortem, de qua hic loquitur Apostolus, non naturalem intelligendam esse, quæ ex vitio innato, & prima creationis depravatione, nec non ex peccato imputato in herente præcordiis hominum inhaeret. Sed mortem spiritalem, & mysticam hoc loco accipiendam, quæ secuta est imputationem spiritalem & mysticam peccati Adamici.* Quod vero ejusmodi mors spiritalis non detur, qualem tu definis, sequens docebit disputatio. Quod igitur non est, neq; unquam fuit, de eo quoq; Apostolus non loquitur. Sed videamus, utrum ipse non loquatur loco citato de morte corporis. Probaverat is v. 20. mortuorum resurrectionem sequenti argu-
merito :

P

Chri-

Christus surrexit ex mortuis, & factus est primitiæ eorum, qui obdormierunt. E. mortui resurgunt.

Huic argumento opponitur: Christus est homo, E. Per Christum non est resurrectio mortuorum. Ad hoc argumentum respondet Apostolus per inversionem: Christus est homo. E. Per Christum est resurrectio mortuorum. Consequens probat. i. indeterminatè. Postquam enim per hominem mors etiã per hominem resurrectio mortuorum, ubi describitur mors corporis à causa efficiente, per quam in mundum introijt, quæ est homo. *Nemo quippe ambigit* inquit Augustinus lib. 3. de peccator. meritis c. 11. *hoc ubi de corporis morte dictum, quoniam de resurrectione corporis magnã Apostoli intentione questio versabatur.* Ecce! Augustinus dicit, nemo ambigit: cur igitur tu ambigis, imò cur negas Apost: hinc loqui de morte corporis, & lib. de peccator. meritis c. 7. *Per hominẽ mors, & per hominẽ resurrectio mortuorũ, quid aliud quã de morte corporis intelligi potest, quando ut hoc diceret de resurrectione corporis loquebatur, & Paulo post, deo etiam sola mors per hominem facta commemorata est, non etiam peccatum, quia non agebatur de iustitia, qua contrariatur peccato, sed de corporis resurrectione, qua contraria est corporis morti 2. Determinatè.* Quemadmodum enim per Adam omnes moriuntur: ita per Christum omnes vivificabuntur, ubi describitur (a) mors corporis determinatè i. à causa efficiente, per quam in mundum introijt, illa est Adam primus homo simpliciter. *Per hanc,* inquit August. in Epist. 18. quæ est ad Hieronymum *Apostolicam sententiam evidenter elucet, neminem ire in mortem nisi per Adam, 2. à subiecto, quod sunt omnes homines (b) resurrectio corporis i. à causa efficiente, quæ est Christus. 2. a subiecto, quod sunt omnes homines.* Ad antecedens autem objectionis respondet v. 23. 24. 25. 26. 27. ubi docet, quod magna sit disparitas inter Christum, & reliquos homines.

§. 19. Quintus scripturæ locus, cui non convenit, quod mors corporis per peccatum originale in mundum non introierit, extat eodem cap. v. 53, 54 55. 56. *Oportet enim Corruptibile hoc induere incorruptibilitatem, & mortale hoc immortalitatẽ tunc fiet sermo qui scriptus est: Absorpta est mors in Victoriam, ubi tuus è mors aculeus, ubi tua in ferre Victoria?*

*Victoria? Aculeus autem mortis peccatum, potentia verò peccati lex. Ubi
Apostolus sequenti modo argumentatur:*

Beati canent in adventu Christi: absorpta est mors in perpetuum,

Ubi tuus ò mors aculeus? ubi tua ò inferne Victoria?

E. Oportet corruptibile istud induere incorruptibilitatem, &

Mortale istud induere immortalitatem.

Antecedens probat, quia (a) hanc Victoriam Deus in V.T. per Prophetam Esaiam, & Prophetam Hoseam prædixit, quod proponit v. 54, 55. Propheta Esaias dicit c. 15. v. 8. absorbebit mortem in æternum, vel ad Victoriam: Propheta Hoseas dicit. E. manu inferni redimam eos, à morte reducam eos, ero pestis tua ò mors, ero excisio tua inferne. (b) Hæc promissio implebitur consummate, quando Dominus noster Jesus Christus suâ voce excitavit mortuos, & corruptibile induit incorruptibilitatem, & mortale induit immortalitatem. Tunc enim omnes beati, omnes electi canent, absorpta est mors ad victoriam, absorpta est mors in perpetuum: ubi tuus ò mors aculeus? ubi tua ò inferne victoria? quod probat, quia tunc 1. deletum erit peccatum, quod est causa corruptionis & mortis. 2. sublato itaq; aculeo mortis, sublatum quoq; erit peccatum, & sublata lege, sublata quoq; erit potentia legis, quia aculeus mortis est peccatum, & potentia peccati est lex, quod proponit v. 56. sublato igitur peccato, quod est causa corruptionis & mortis, sublata quoq; erit corruptio & mortalitas: sublata lege, sublata quoq; erit virtus & potentia legis; Aculeus itaq; mortis peccatum est, inquit Augustinus, lib. 3. de Peccator. meritis c. 11. Peccati punctu mortificatum est genus humanum. *Quid adhuc querimus, cujus mortis, utrum anime, an corporis, utrum primæ, quâ nunc omnes morimur, an secundæ, quâ tunc impij morientur? Nulla causa est ex agitando questionem, nulli iergeri versandi locus, Apostoli verba, quibus id agebat, interrogata respondent, cum mortale hoc, inquit, induerit immortalitè tunc fiet sermo, qui scriptus est; absorpta est mors in victoria ubi est mors victoria tua? ubi est mors acule-*

us tuus? aculeus autem mortis peccatum, virtus verò peccati lex. De resurrectione corporis agebat, quâ absorbebitur mors in victoria, cum mortale hoc induerit immortalitatem. Tunc ipsi morti insultabitur, quâ in victoria resurrectionis corporis absorbebitur. Tunc ei dicitur, ubi est mors victoria tua? ubi est aculeus tuus? morti ergo corporis hoc dicitur, hanc enim absorbebit victoriosa immortalitas cum mortale hoc immortalitate induetur, morti inquam corporis tunc dicitur, ubi est mors victoria tua, quâ hic omnes sic viceris, ut etiam Dei filius tecum confingeret, teq; non vivando sed suscipiendo superaret. Vicisti in morientibus, victa es in resurgentibus. Victoria tua quâ absorbueras corpora morientium temporalis fuit; victoria nostra, quâ in corporibus absorpta es resurgentium, aeterna constabit, ubi est aculeus tuus? hoc est peccatum, quo puncti & venenati sumus, ut etiam in nostris corporibus fieres, & ea tam longo tempore possideres?

§. 20. Sed excipis contra hunc locum & ais: Apostolum hic non loqui de morte contracta ex peccato Adami. Nam parte 1. Syst. Theol. lib. 5. c. 5. p. 267. scribis: Mortem illam naturalem intellexit D. Paulus idem Corinthiorum prima C. 15. ubi de fine ultimo rerum agit, ultima autem inimica, aut ille, destruetur mors, quæ de morte contracta ex peccato Adami intelligi non possunt: destructa est enim mors illa in Mose destructo. Regnavit mors ab Adamo usq; ad Moysen, intelligi ergo debent de morte naturali cujus destructionem Deus distulit in finem ultimum rerum. Ultima inimica destruetur mors. Neq; dum enim destructa est mors naturalis & inhaerens illa, quæ sequitur naturam sui peccati naturalis & inhaerentis. Vigent & vigeunt indivulsè sociata unio illa peccatum naturale, & mors naturalis usq; in finem seculorum, neq; destruentur nisi in destructione ipsa mundi: Ubi. concedis, quod Apostolus loquatur de morte naturali vel morte corporis. 2. negas, quod hæc mors sit contracta ex peccato Adami, illudq; probas sequenti argumento:

Mors contracta ex peccato Adami est destructa in Mose destructo.

E. Mors, de qua hic Paulus loquitur non est contracta ex peccato Adami.

Ante-

Antecedens probas, quia mors contracta ex peccato Adami regnavit usq; ad Mosen destructum. Consequens probas, quia mors illa, de qua Paulus hic loquitur, nondum est destructa, sed destruetur, quando mortui excitabuntur. Nam ultima inimica, dicit Apostolus, destruetur mors:

Respondemus (a) ad Antecedens negando, quod simpliciter sit destructus 1. Moses 2. Mors contracta ex peccato Adami. Prius negamus, quia potentia legis non simpliciter est destructa: Nam corruptibile nondum induit incorruptibilitatem, neq; mortale hoc induit immortalitatem. Posita itaq; legis Potentiâ, ponenda erit lex, ponendus erit Moses. Quare legem, inquit Paulus Rom. 3. 30. non destruimus per fidem, sed stabilimus. Neq; Christus venit & mortuus est, ut legem solveret, sed impleret Matth. 5. 12. Antinomi mordicus defendebant, quod Moses in Ecclesia simpliciter esset destructus. Nos autem credimus, docemus, & confitemur, etsi verè in Christum credentes à maledictione & coactione legis liberati sunt, quod ij tamen non sint sine lege, sed potius in ea quotidie se exercere debeant. Posterius negamus, quia peccatum originale non simpliciter est sublatum. Nam in non renatis adhuc regnat & dominatur; renatis quidem illud non imputatur, est verò in illis alia illa lex, quam vident in membris suis rebellantem legi mentis suæ. Posito itaq; peccato Originali, vel peccato ex Adamo contracto, ponenda erit mors contracta ex peccato Adami. Hæc in non renatis est peccati supplicium, in renatis verò manet ad fidei certamen, & exercitationem.

S. 21 Si itaq; dicitur, mors ista corporis si peccato accidisset, non utiq; post remissionem peccatorum, quam Redemptor nobis tribuit moreremur. Respondet beatus Augustinus libro 2. de peccat. merit. cap. 33. *Non intelligunt, qui hoc dicunt, quomodo res, quorum reatum, ne post hanc vitam obsit, DEUS solvit, tamen eas ad certamen fidei sine manere, ut per illas erudiantur & exerceantur proficientes in agone justitia possent enim & alius hoc non intelligens dicere, si propter peccatum dixit Deus homini,*

in sudore vultus tui edes panem tuum, & spinas, & tribulos pariet tibi terra: quare & post remissionem peccatorum labor hic permanet, & hac dum & aspera parit etiam terra fidelium? Item si propter peccatum dictum est mulieri, in genuu paries, cur etiam post remissionem femina fideles eosdem dolores parturiendo patiuntur? Et tamen constat propter peccatum quod admiserant, illos à Deo primos homines hæc audisse, atq; meruisse, nec resistit his verbis divini libri, quæ posui de labore hominis & de parturitione mulieris, nisi qui prorsus alienus à fide catholica eiusdem literis adversatur. Verum quia & tales non desunt, quemadmodum eis hæc questione proposita respondemus dicentes, ante remissionem esse, illa supplicia peccatorum, post remissionem autem certamina exercitationes que justorum: Ita & illis, quos de morte corporis similiter movere respondere debemus, ut eam & peccato accidisse fateamur, & post peccatorum remissionem, ut magnus timor ejus à proficientibus superetur, ad certamina nobis relictam esse non dedignemur. Unde mirandum non est, & mortem corporis non fuisse eventuram homini, nisi præcessisset peccatum, eaque etiam talis poena consequeretur & post remissionem peccatorum eam fidelibus evenire, ut in ejus timore vincendo exerceretur fortitudo justitia.

(b) Ad probat: ante: negando, quia Paulo non sunt eadem, quæ tibi sunt eadem: tibi eadem sunt, regnate usq; ad Moysen extinctum scil: per mortem Christi: Paulo eadem sunt regnate usq; ad Moysen & regnate usq; ad legem DEI promulgatam: *sed regnavit*, inquit August: lib. 1, de peccat. meritis c. 19 *mors ubi Adam usq; ad Moysen, id est, à primo homine, usq; ad ipsam etiam legem, quæ à vinitus promulgata est.* Quærebatur enim utrum 1. ante Moysen fuerit lex. 2. ante Moysen fuerit peccatum. Prius negabatur, quia de lege scriptum est Joh. 1. quod per Moysen sit data, & propterea sit Moysi effectus, qui non prior esse potest ipso Moysi. Posterius negabatur, quia capite præcedente Apostolus docuerat: Ubi non est lex, ibi non est transgressio vel peccatum. Paulus verò utrunq; affirmat. Prius, puta quòd lex fuerit ante Moysen, vel legem promulgatam, probat, quia ante Moysen imputatum fuit peccatum, peccatum autem non imputatur, ubi non est lex. Posterius, putà, quòd peccatum fuerit ante Moysen, probat ex peccati effectu.

Nam

Nam si peccatum non fuisset ante Moſen, vel legem promulgatam, mors ab Adam usq; ad Moſen non regnaſſet; ſed regnavit mors ab Adam usq; ad Moſen, etiam in illos qui non peccarunt ad ſimilitudinem transgreſſionis Adami, id eſt uti Auguſtinus loquitur loco citato c.ii. *qui nondum ſua & propria voluntate ſunt ille peccaverunt, ſed ab illo peccatum originale traxerunt.* Poſita itaq; imputatione peccati ponenda erit lex, & poſito effectu peccati, qui eſt mors corporis, quæ ab Adam usq; ad Moſen regnavit, ponendum erit ipſum peccatum (c) ad Conſequentem videlicet, quod mors de qua hic Paulus loquitur, non ſit contracta ex peccato Adami, negando, ejuſq; falſitatem probamus ſequenti argumento:

Paulus hic loquitur de morte naturali, vel morte corporis.

E. Paulus hic loquitur de morte contracta ex peccato Adami:

Antecedens non negabis, quia eſt rump. Nam expreſſe ſcribis, uti paulò ante notavimus: mortem illam naturalem intellexit D. Paulus idem 1. Cor. 15. ubi de fine ultimo rerum agit. Conſequentem §. 4. & ſeqv. probavimus (d) ad Probationem Conſequentis 1. negando, quod nõ ſecundũ quid mors corporis ſit deſtructa. Nam in renatis vel juſtificatis, ſive illi vixerunt ante Moſen, ſive vivunt, vel victuri ſunt poſt Moſen, mors corporis non eſt ſupplicium 2. concedendo, quod ſimpliciter mors corporis deſtruetur, quando Chriſtus excitabit mortuos, & illi, quos ipſe vivo ſ. deprehender, mutabuntur in idu oculi. Tum enim peccato, & certamine ſpiritali finito; illud quoq; quod ad certamen manſerat in renatis erit extinctum, & deletum: Beati omnes cœnent: Abſorpta eſt mors in Victoriã, abſorpta eſt mors in perpetuum. Victora!

§. 22. Haſtenus probavimus ſcripturæ dictis non venire, quod mors corporis per Adami transgreſſionem in mundum non introierit. Nunc ſequitur Eccleſiæ Sanctæ Catholice testimonium, de quo ut hoc loco prolixè agamus, & multorum Patrum ſententias allegemus, non erit neceſſe; ſcimus enim te non inſiciari, quod ea, quæ de morte corporis ſcripſiſti adver-

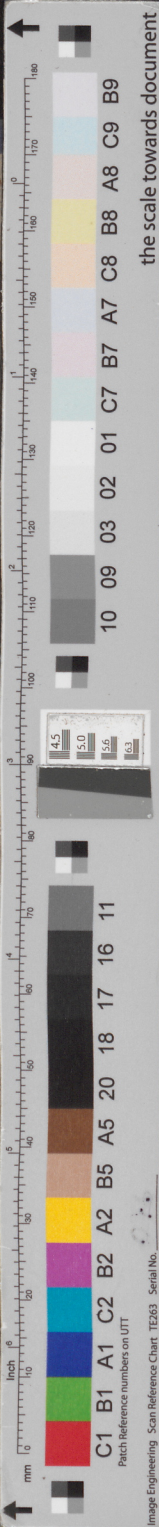
ſentur

sentur doctrinæ, & testimonio Ecclesiæ sanctæ Catholicæ. Hæc sicuti condemnavit Pelagium docente[m], quòd Adamus ita sit conditus, ut moreretur, non pœnâ, vel merito culpæ, sed necessitate, vel conditione naturæ, ita quoq; te judicat, & condemnat. Augustinus lib. 13. de civitate DE I cap. 15. *Inter Christianos, dicit, qui veraciter Catholicum fidem tenent, constat, etiam ipsum corporis mortem non contigisse nobis lege naturæ, sed merito inflictum esse peccati, quia peccatum vindicans DEUS dixit primo homini, in quo tunc omnes eramus, terra es, & in terram ibis.* Et lib. de prædestin. & gratia cap 3. *mors non naturæ conditio est, sed pœna peccati, & lib. Hypognosticon Adam ergo inquit sive peccasset, sive non peccasset moriturum fuisse. Respondemus, falleris heretice, falleris: Non ita est. Aut si ita est divinis astrue documentis. Sed absit, ut in scripturis Sanctis authorem mortis DEUS valeas reperire. &c.* Et in prologo lib. Hypognosticon: *Adam inquit, sive peccasset, sive non peccasset, moriturus fuisset &c. O malum dogma, quod pacis inimicus invenit. O dogma, per quod scinditur matris unitas Ecclesiæ regeneratis: O dogma, quod sub nomine CHRISTI evertere, & mutare nititur CHRISTI fundamentum. Nobis aliter hic judicate non licet; cogita igitur, & perpende, quòd DEUS dissipat ossa hominum sibi placentium, confusi sunt, quia Dominus sprexit eos.*

CONTRA PRÆ-ADAMITAS.

Nam si peccatum non fuisset ante Moysen, vel legem promtam, mors ab Adam usq; ad Moysen non regnasset; sed regnasset mors ab Adam usq; ad Moysen, etiam in illos qui non peccaverunt ad similitudinem transgressionis Adami, id est uti Augustinus loquitur loco citato c.ii. qui nondum sua & propria voluntate se peccaverunt, sed ab illo peccatum originale traxerunt. Posita imputatione peccati ponenda erit lex, & posito effectu peccati qui est mors corporis, quæ ab Adam usq; ad Moysen regnavit, nendum erit ipsum peccatum (c) ad Consequens videlicet, mors de qua hinc Paulus loquitur, non sit contracta ex peccato Adami, negando, ejusq; falsitatem probamus sequenti argumento. Paulus hinc loquitur de morte naturali, vel morte corporis. E. Paulus hinc loquitur de morte contracta ex peccato Adami. Antecedens non negabis, quia est verum. Nam expressis scribis, uti paulò ante notavimus: mortem illam naturalem in dicit D. Paulus idem 1. Cor. 15. ubi de fine ultimo rerum Consequens §. 4. & seqv. probavimus (d) ad Probationem Consequentis 1. negando, quòd nõ secundũ quid mors corporis sit de dicitur. Nam in renatis vel justificatis, sive illi vixerunt ante Moysen vivunt, vel victuri sunt post Moysen, mors corporis non est peccatum 2. concedendo, quòd simpliciter mors corporis destruitur quando Christus excitabit mortuos, & illi, quos ipse vivos de hender, mutabuntur in idu oculi. Tum enim peccato, & carne spirituali finito, illud quoq; quod ad certamen manserit renatis erit extinctum, & deletum: Beati omnes canent: sorpta est mors in Victoriam, absorpta est mors in perpetuum. Victora!

§. 22. Hactenus probavimus scripturæ dictis non venire, quod mors corporis per Adami transgressionem in mundum non introierit. Nunc sequitur Ecclesiæ Sanctæ Catholice testimonium, de quo ut hoc loco prolixè agamus, & multos Patrum sententias allegemus, non erit necesse; scimus enim te non inficiari, quod ea, quæ de morte corporis scripsisti ad

the scale towards document